

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/79/2022
Identifikačné číslo spisu:	3809209138
Dátum vydania rozhodnutia:	23.08.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3809209138.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beaty Miničovej a členiek senátu Mgr. Sone Pekarčíkovej a JUDr. Ivany Izakovičovej v spore žalobcu Slovenská sporiteľňa, a.s., Bratislava, Tomášikova 48, IČO: 00 151 653, proti žalovanej Q. P., V. XX. D. XXXX, Y. - Y. IV Q., C. K. Q. XXX/X a Občianskym združením OPOS, Trenčianska Teplá, A. Hlinku 1084/24A, IČO: 51 147 688, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 4Cb/15/2009, o zaplatenie 7 376,24 eura s príslušenstvom, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 31. marca 2021 č. k. 8Cob/7/2020-426, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 31. marca 2021 č. k. 8Cob/7/2020-426 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza, ako súd prvej inštancie, rozsudkom z 13. novembra 2019 č. k. 4Cb/15/2009-385, rozhodol o nároku žalobcu na zaplatenie 7 376,24 eura s príslušenstvom tak, že výrokom I. konanie sčasti o zaplatenie 97,66 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 0,05% denne zo sumy 97,66 eura od 22. apríla 2009 do zaplatenia zastavil, výrokom II. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 4 051,97 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25% ročne zo sumy 4 051,97 eura od 22. apríla 2009 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia, výrokom III. žalobu, čo do zvyšku zamietol a výrokom IV. žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 39,20%.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že právny predchodca žalobcu - spoločnosť Leasing Slovenskej sporiteľne, a.s., Bratislava, Tomášikova 48, IČO: 35 865 491 žalobou podanou 10. augusta 2009 žiadal zaviazat' žalovanú na zaplatenie 7 376,24 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 0,05% denne zo sumy 7 376,24 eura od 22. apríla 2009 do zaplatenia a nahradiť mu trovy konania. Žalobu odôvodnil tým, že 23. apríla 2008 uzatvoril so žalovanou Zmluvu o finančnom leasingu č. XXXXXXXX, predmetom ktorej bolo poskytnutie finančného leasingu na hnutelnú vec: motorové vozidlo Seat Leon Diesel, rok výroky 2008. Obstarávacia cena predmetu leasingu bola stanovená na 862 300 Sk, celková cena za leasing bola dohodou zmluvných strán rozdelená na prvú zvýšenú splátku vo výške

258 689,90 Sk, spracovateľský poplatok a 48 pravidelných mesačných splátok. Zmluvné strany sa dohodli na možnosti žalovanej odkúpiť predmet zmluvy po skončení nájmu za dohodnutú sumu 1 190 Sk. Žalovaná pri podpise zmluvy uhradila sumu vo výške 258 689,90 Sk ako prvú zvýšenú splátku. Nakoľko žalovaná porušila povinnosti vyplývajúce z predmetnej zmluvy, došlo k predčasnému zániku leasingovej zmluvy.

3. V priebehu konania došlo k zmene na strane žalobcu v dôsledku zlúčenia spoločnosti Leasing Slovenskej sporiteľne a.s., IČO: 35 865 491 so spoločnosťou žalobcu. žalobca následne podaním zo 4. apríla 2019 vzal žalobu sčasti späť, a to o zaplatenie 97,66 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 0,05% denne zo sumy 97,66 eura od 22. apríla 2009 do zaplatenia s odôvodnením, že žalobca sa snažil získať ďalšie písomné listiny preukazujúce úhradu týchto nákladov, resp. vykonanie predmetnej opravy, ale pre dlhé časové obdobie od odobratia PL nebol úspešný. Žalovaná so späťvzatím žaloby v tejto časti súhlasila. Súd preto konanie v späťvzatej časti zastavil podľa § 145 ods. 2 CSP.

4. Predmetom žaloby zostal žalobcom uplatnený nárok na zaplatenie sumy 5 821,67 eura (pozostávajúci z nákladov súvisiacich s predčasným ukončením zmluvy vo výške 732,46 eura, z náhrady finančného výnosu vo výške 3 319,51 eura a z osobitného peňažného plnenia vo výške 1 769,70 eura) spolu s úrokom z omeškania vo výške 0,05% denne zo sumy 5 821,67 eura od 22. apríla 2009 do 19. septembra 2011, zo sumy 5 821,67 eura od 20. septembra 2011 do zaplatenia.

5. Súd prvej inštancie mal z dokazovania vykonaného výsluchom žalovanej, vyjadreniami žalobcu, výsluchom svedka J. T. a oboznámením obsahu listinných dôkazov predložených stranami sporu preukázané, že predchodca žalobcu Leasing Slovenskej sporiteľne, a.s., IČO: 35 865 491 a žalovaná uzatvorili 23. apríla 2008 Zmluvu o finančnom leasingu č. XXXXXXXX, predmetom ktorej bolo „poskytnutie finančného leasingu na Predmet leasingu Prenajímateľom Nájomcovi na dobu určenú v čl. II tejto zmluvy za odplatu". Predmetom leasingu podľa tejto zmluvy bolo osobné vozidlo značky SEAT Leon Diesel 2.0 TDI FR, rok výroby 2008. Ako prenajímateľ bola v predmetnej zmluve uvedená spoločnosť Leasing Slovenskej sporiteľne, a.s., IČO: 35 865 491 (predchodca žalobcu) a ako nájomca žalovaná identifikovaná menom priezviskom, bydliskom, rodným číslom, číslom OP. Ako dodávateľ bola v zmluve uvedená spoločnosť R.O.P. car, s.r.o., IČO: 31 597 467. Podľa článku III. (Záverečné ustanovenia) neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy boli Všeobecné podmienky finančného leasingu, ktoré nájomca prevzal pri podpise tejto zmluvy (ďalej „VPFL"), Splátkový kalendár a Protokol o prevzatí predmetu leasingu. Podľa tohto článku nájomca vyhlásil, že pred podpisom tejto ZFL bol zo strany prenajímateľa písomne informovaný o zmluvných podmienkach podľa § 4 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, a to prostredníctvom Formuláru o zmluvných podmienkach o spotrebiteľskom úvere. Zmluvné strany sa dohodli, že ich vzájomné právne vzťahy súvisiace so zmluvou sa budú v súlade s § 262 ObZ. spravovať podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka. V záhlaví Zmluvy sa uvádza, že bola uzatvorená podľa § 269 ods. 2 v spojitosti s § 262 ods. 1 ObZ. Skutočnosť, že žalobca je právnym nástupcom Leasing Slovenskej sporiteľne, a.s., IČO: 35 865 491 v konaní podľa okresného súdu nebola sporná.

6. Súd prvej inštancie pri právnom posúdení veci vychádzal zo zistenia, že aj keď žalovaná mala oprávnenie na výkon podnikateľskej činnosti od 22. apríla 2008, vzhľadom na označenie zmluvných strán je zmluva o finančnom leasingu uzatvorená medzi predchodcom žalobcu a žalovanou spotrebiteľskou zmluvou, ktorá má v zmysle ust. § 51 OZ charakter inominátnej, čiže nepomenovanej zmluvy, na ktorú sa vzťahovali ustanovenia zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy. Vychádzajúc z obsahu Všeobecných podmienok finančného leasingu upravujúcich v bode 5.2. riadne ukončenie Zmluvy o finančnom leasingu tak, že zmluva riadne končí dňom prevodu vlastníckeho práva k predmetu leasingu na nájomcu a že nájomca nadobudne vlastnícke právo k predmetu leasingu, ak budú splnené podmienky uvedené v týchto Všeobecných podmienkach, mal súd prvej inštancie za to, že predmetná zmluva zabezpečuje prevod vlastníckeho práva na nájomcu po splnení príslušných podmienok, a že na predmetnú zmluvu sa vzťahuje právna úprava zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch.

7. K námietke žalovanej, že v danom prípade nejde o nájomnú zmluvu s následným odkúpením vozidla, ale ide o kúpnu zmluvu tovaru na splátky, súd prvej inštancie poukázal okrem iného na obsah zmluvy o finančnom leasingu, v ktorej je predchodca žalobcu (Leasing Slovenskej sporiteľne, a.s.) označený ako prenajímateľ a žalovaná ako nájomca. Už v článku I. označenom zvýraznene „Predmet zmluvy“ je uvedené, že je ním poskytnutie finančného leasingu na predmet leasingu prenajímateľom nájomcovi na dobu určenú v čl. II. tejto zmluvy za odplatu. Súd prvej inštancie vyhodnotil námietku žalovanej týkajúcu sa typu uzavretej zmluvy ako neopodstatnenú a konštatoval, že ani zmluva o finančnom leasingu ani všeobecné podmienky finančného leasingu, a ani formulár o zmluvných podmienkach nie sú navzájom v rozpore a konanie predchodcu žalobcu nebolo nekalé; naopak, všeobecné podmienky finančného leasingu tvoriace neoddeliteľnú súčasť leasingovej zmluvy žalovanú zaväzujú.

8. K tvrdeniu žalovanej, že došlo k porušeniu § 49a, § 54 ods. 2 OZ, súd prvej inštancie uviedol, že v konaní nebolo preukázané, že žalovaná pri uzatvorení predmetnej ZFL konala v omyle (domnievajúc sa, že uzatvára kúpnu zmluvu tovaru na splátky alebo zmluvu o spotrebiteľskom úvere), a že by žalobca takýto (nepreukázaný) omyl, a už vôbec nie úmyselne, vyvolal.

9. Pri skúmaní opodstatnenosti jednotlivých nárokov žalobcu prvoinštančný súd uviedol, že žalovaná sa nepochybne dostala do omeškania so splácaním leasingových splátok, čo bolo dôvodom predčasného ukončenia zmluvného vzťahu a vyhotovenia finančného vyúčtovania predčasne ukončenej leasingovej zmluvy zo 7. apríla 2009 zo strany predchodcu žalobcu podľa bodu 5.1.2 písm. a) a bodu 5.1.15 osobitnej časti všeobecných podmienok finančného leasingu. Preto súd prvej inštancie rozhodol o uplatnenom nároku tak, ako to uviedol vo výroku svojho rozsudku. Výrok o trovách konania sa zakladá podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

10. Na odvolanie žalovanej, Krajský súd v Trenčíne, ako odvolací súd, napadnutým rozsudkom z 31. marca 2021 č. k. 8Cob/7/2020-426, rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku II. a IV. potvrdil a žalobcovi proti žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

11. Krajský súd uviedol, že za podstatné odvolacie námietky žalovanej považoval jej tvrdenia o arbitrárnosti rozsudku okresného súdu, keďže tento sa v jeho odôvodnení nevysporiadal so všetkými jej námietkami týkajúcimi sa neplatnosti zmluvných dojednaní v bode 5.1.16 a 5.1.19 všeobecných podmienok finančného leasingu pre ich neprijateľnosť a rozpor s dobrými mravmi, vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotil, v dôsledku čoho dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil. Žalovaná argumentovala tým, že uvedené zmluvné dojednania zakladajú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán na jej neprospech ako spotrebiteľky, tieto neboli individuálne dojednané, ona pri podpise zmluvy nemohla ovplyvniť ich obsah, pričom na ich základe žalobca od nej požaduje úhradu nákladov bez toho, aby ich skutočnú výšku a vynaloženie náležite preukázal.

12. Odvolací súd námietky žalovanej uvedené v odvolaní vyhodnotil ako nedôvodné a konštatoval, že súd prvej inštancie sa v rozsudku náležitým spôsobom vysporiadal so všetkými vykonanými dôkazmi, tvrdeniami a vyjadreniami strán, keď tieto vyhodnotil nielen samostatne, ale aj vo vzájomných súvislostiach a celkom zrozumiteľne vysvetlil, ako na ich základe dospel k nim uvádzaným záverom. Odvolací súd zdôraznil, že z vykonaného dokazovania nepochybne vyplynulo, že žalovaná vedela, že uzatvorila leasingovú zmluvu. Súd prvej inštancie správne podľa odvolacieho súdu dôvodil tým, že všeobecné podmienky finančného leasingu žalovanú zaväzovali a následkom porušenia zmluvných povinností bol vznik nároku na náhradu nákladov súvisiacich s predčasným ukončením leasingového vzťahu.

13. Odvolací súd poukázal na odseky 44. až 53. odôvodnenia rozsudku okresného súdu, v ktorých súd prvej inštancie veľmi podrobne objasnil, na základe čoho vyvodil záver o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi z titulu predčasného ukončenia leasingového vzťahu náhradu nákladov vzniknutých v súvislosti s takýmto ukončením zmluvného vzťahu, pričom sa vysporiadal so všetkými námietkami žalovanej o neprijateľnosti jednotlivých zmluvných dojednaní z pohľadu právnej úpravy obsiahnutej v

ust. § 52 ods. 1 a nasl. OZ, príslušných ustanovení zákona č. 258/2001 Z. z. v znení platnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy. Odvolací súd tiež ako nedôvodnú vyhodnotil argumentáciu žalovanej, podľa ktorej výška žalobcom vynaložených nákladov nebola v konaní preukázaná, keďže mal za to, že súd prvej inštancie starostlivo preskúmal nároky žalobcu a z uplatnených vecných nákladov priznal len tie, ktoré žalobca reálne vynaložil a ich úhradu tretím osobám preukázal výpismi obrátov na účte v banke tak, ako to vyplýva z odôvodnenia rozsudku okresného súdu v odseku 53.

14. Odvolací súd ďalej uviedol, že v postupe žalobcu pri realizácii jeho práv vo vzťahu k žalovanej nevzhladol rozpor s dobrými mravmi. Žalobca si svoje povinnosti zo zmluvy o finančnom leasingu, ktorú žalovaná s ním uzatvorila dobrovoľne, splnil. Naopak, bola to práve žalovaná, ktorá si svoje zmluvné povinnosti neplnila, a hoci predmetný záväzkový vzťah z leasingovej zmluvy je vzťahom spotrebiteľským, ani napriek zvýšenej ochrane poskytovanej spotrebiteľom nemožno podľa krajského súdu žalovanú zbaviť úplne zodpovednosti za následky jej konania.

15. Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené s poukazom na § 387 ods. 1, 2 CSP uviedol, že súd prvej inštancie na základe správne zisteného skutkového stavu dospel k správne právnemu záveru, a preto konštatoval vecnú správnosť napadnutého rozsudku a na jeho závery odkázal. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP.

16. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalovaná (č.l. 444 spisu), prípustnosť ktorého odôvodnila ust. § 420 písm. f) CSP, teda že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa žalovanej ďalej napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

17. Žalovaná (v ďalšom texte tiež ako „dovolateľka“) k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP uviedla, že odvolací súd sa nevysporiadal s tým, či okresný súd oboznámil strany sporu o sporných a nesporných skutočnostiach a o predbežnom právnom posúdení veci v zmysle § 181 ods. 2 CSP s tým, že súdom zistený skutkový stav neobstoí. Podľa dovolateľky sa konajúci súd nedostatočne procesne vysporiadal s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie a jeho rozhodnutie potvrdil napriek tomu, že VPFL obsahujú neprijateľné zmluvné podmienky v rozpore s dobrými mravmi. V tejto súvislosti dovolateľka poukázala na početnú judikáтуру týkajúcu sa riadneho odôvodnenia súdnych rozhodnutí.

18. Podľa dovolateľky sa odvolací súd ďalej nezaoberal ani tým procesným pochybením súdu prvej inštancie, ktorým tento nevykonával ani na námietku žalovanej skúmanie „pravdivosti“ žalobcom predložených dôkazov. Odvolací súd týmto podľa dovolateľky iba na základe svojich domnienok vyhodnotil závery okresného súdu ako vecne správne a dostatočne odôvodnené. Aj v tejto súvislosti dovolateľka poukázala na početnú judikáтуру týkajúcu sa dokazovania.

19. Ohľadom dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka uviedla, že ako žalovaná počas celého konania namietala klasifikovanie konania ako obchodnoprávneho sporu, hoci toto malo byť riešené v rámci civilnej agendy ako spor zo spotrebiteľskej zmluvy na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky včlenenej do zmluvy uzavretej 23. apríla 2008 označenej ako zmluvy o finančnom leasingu č. 9870666.

20. Dovolateľka je názoru, že zmluva obsahovala neprijateľné zmluvné podmienky, avšak odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie jej uložili povinnosť zaplatiť plnenie zo zmluvy, ktorá je upravená v § 269 ods. 2 a § 262 ObZ. Z obsahu uzavretej zmluvy vyplýva záväzok veriteľa poskytnúť žalovanej ako dlžníčke úver v dojednanej sume a záväzok žalovanej vrátiť veriteľovi istinu úveru spolu s dojednanou odplátou. Z obsahu zmluvy je nesporné, že ide zároveň o spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 ods. 1 a nasl. OZ a podľa zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa.

21. Žalovaná dodala, že obsah zmluvy a formulárových zmluvných podmienok pred jej podpisom nemohla podstatným spôsobom ovplyvniť. Súdom je z rozhodovacej činnosti známe, že veriteľ (žalobca) vzorový text zmlúv používal vo viacerých prípadoch pri poskytovaní úverov iným spotrebiteľom. Žalovanej poskytol úver veriteľ v rámci jeho podnikateľskej činnosti a žalovaná pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej, či inej podnikateľskej činnosti, ale ako spotrebiteľka, čo je zrejmé aj z jej označenia v zmluve o úvere menom, priezviskom, rodným číslom, adresou trvalého pobytu a zo záverečného ustanovenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere, podľa ktorého sa právne vzťahy zmluvných strán spravujú zákonom č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a OZ. Na uvedenú zmluvu sa teda vzťahuje aj zákon č. 258/2001 Z. z., pretože veriteľ poskytol spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania a žalovanej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania, pričom opak žalobca netvrdil, a ani nepreukazoval. Spotrebiteľským úverom treba podľa žalovanej v zmysle § 2 písm. a) zákona č. 258/2001 Z. z. chápať dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme.

22. Žalovaná ďalej namietala aj nekalé praktiky žalobcu. Ku klamaniu spotrebiteľa podľa žalovanej došlo pri uzatváraní samotnej zmluvy a jej znenia a príslušných listín, v ktorých žalobca uvádza zmluvu ako leasingovú teda zmluvu medzi prenajímateľom a nájomcom, ale vo formulári o zmluvných podmienkach zmluvy o spotrebiteľskou úvere (ktorú žalobkyňa nepriložila k žalobe) uvádza informácie pre spotrebiteľa ako poskytnutie spotrebiteľského úveru, čím porušil zákon a použil nekalú obchodnú praktiku podľa § 5 ods. 1, § 7 ods. 2 písm. a), b) a § 8 ods. 1 a 2 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v platnom znení. Žalovaná navyše považuje konanie žalobcu za v rozpore s dobrými mravmi, s ktorou námietkou sa konajúce súdy nemali zaoberať.

23. Dovolateľka záverom dovolania poukázala na skutočnosť, že konajúce súdy jej neposkytli ako spotrebiteľke náležitú ochranu ex offio tak, ako to vyplýva zo zákonnej úpravy. Napokon odvolací súd miesto posúdenia všetkých odvolacích námietok uzavrel, že práve žalovaná mala byť tou, ktorá si svoje zmluvné povinnosti neplnila, a to napriek spotrebiteľskému charakteru danej zmluvy, ktorá podľa presvedčenia dovolateľky obsahovala neprijateľné zmluvné podmienky, čím bola pre žalovanú ako zmluvnú stranu nevyvážená. Takéto závery konajúcich súdov považuje napokon dovolateľka za rozpornú s princípom právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, v ktorom prípade je však povinnosťou súdu svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť v zmysle čl. 2 ods. 3 CSP takým spôsobom, aby predošlé rozhodnutia neboli ignorované.

24. Preto dovolateľka navrhla, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalovaná si zároveň uplatnila nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

25. Žalobca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

26. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“)] po zistení, že dovolanie podala včas žalovaná, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená podľa § 429 ods. 2 písm. c) CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalovanej treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

27. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky,

za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (por. 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021).

28. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

29. Predmetom dovolacieho prieskumu je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým rozhodnutím bol rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti II. a IV. výroku potvrdený. Z tohto dôvodu je dovolanie voči napadnutému rozhodnutiu prípustné podľa § 420 CSP, pretože ide o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie v danom procesnom štádiu končí.

30. V posudzovanom prípade dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

31. Túto vadu vzhľadom na dovolateľku v takom postupe odvolacieho súdu, kedy tento sa nevysporiadal s tou skutočnosťou, či došlo k predbežnému právnomu posúdeniu veci zo strany okresného súdu v zmysle § 181 ods. 2 CSP. Dovolateľka ďalej namietla nesprávne vykonanie dokazovania a jeho následne nesprávne vyhodnotenie, nakoľko sa konajúce súdy nemali dostatočne vysporiadať so VPFL obsahujúce neprijateľné zmluvné podmienky v rozpore s dobrými mravmi s tým, že konajúce súdy neskúmali „pravdivosť“ žalobcom predložených dôkazov. Dovolateľka napokon namietla, že súdy konali, rozhodli, vykonali a vyhodnotili vykonané dôkazy v rozpore s jej očakávaním v rámci princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

32. Dovolací súd uvádza, že právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces a práva na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (sp. zn. II. ÚS 383/06).

33. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (sp. zn. I. ÚS 46/05, sp. zn. II. ÚS 76/07).

34. Funkciou odôvodnenia súdneho rozhodnutia je predovšetkým doložiť správnosť rozhodnutia súdu, pričom odôvodnenie je zároveň aj prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydaní rozhodnutia a nástrojom ochrany pred svojvôľou súdnej moci. Odôvodnenie rozhodnutia by malo stranám sporu umožniť posúdiť, ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné právne predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní.

35. Požiadavka riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia sa vzťahuje na každé súdne rozhodnutie, pričom odôvodnenie rozhodnutia musí byť dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu jeho správnosti v konaní o opravnom (riadnom alebo mimoriadnom) prostriedku. Ak rozhodnutie neobsahuje zákonné náležitosti, ide o rozhodnutie nedostatočné a nepreskúmateľné a takéto rozhodnutie súdu porušuje právo strany sporu na spravodlivý proces, pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a

právne argumentovať proti rozhodnutiu v rámci opravných prostriedkov.

36. Dovolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR z 21. januára 2021, sp. zn. II. ÚS 120/2020. V bodoch 38. a 39. odôvodnenia nálezu Ústavný súd Slovenskej republiky uviedol: „Pod pojmom procesný postup je podľa názoru ústavného súdu potrebné rozumieť nielen faktický postup súdu, teda to, ako sa spor vedie, ale napr. aj postup súdu pri vykonávaní, alebo hodnotení dôkazov (IV. ÚS 557/2020), ktorý má v konečnom dôsledku aj odraz v samotnom odôvodnení rozhodnutia súdu. V zmysle judikatúry ESLP aj kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia je potrebné považovať za jeden zo základných aspektov práva na spravodlivý proces, podobne ako právo na rovnosť zbraní, alebo zásadu kontradiktórnosti konania. Podstatou odôvodnenia súdneho rozhodnutia je vysvetlenie, objasnenie a „obhájenie“ toho, ako súd procesne postupoval (vrátane toho, ako rozhodol) a ako také nemôže byť od doterajšieho procesného postupu oddelené. Rozhodnutie je vyvrcholením procesného postupu súdu a samotné súdne rozhodnutie je najdôležitejším procesným úkonom súdu. Súdne rozhodnutie musí byť preto považované za súčasť procesného postupu súdu“.

37. V zmysle § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP súd musí v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje vyššie uvedené náležitosti, je nepreskúmateľné.

38. Z ustanovenia § 387 ods. 3 CSP vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a musí sa tiež v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami strany sporu uvedenými v odvolaní. V tomto smere dovolací súd poukazuje aj na nález Ústavného súdu SR z 13. novembra 2018 sp. zn. III. ÚS 314/2018, uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR pod č. 47/2018, ktorý v bode 35. odôvodnenia konštatoval, že „absencia vysporiadania sa s podstatnými tvrdeniami sťažovateľa uvedenými v odvolaní v napadnutom rozsudku krajského súdu je tak závažným nedostatkom tohto rozhodnutia, ktorého intenzita sama osebe zakladá porušenie sťažovateľom namietaného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, i práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru“.

39. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí konštatoval, že súd prvej inštancie po riadnom vykonaní dokazovania a následne aj správnom vyhodnotení dokazovania, svoj rozsudok odôvodnil riadne a v súlade s požiadavkami § 220 ods. 2 CSP, z ktorého dôvodu odvolací súd poukázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie. Osobitne odvolací súd uviedol, že za podstatné odvolacie námietky žalovanej považoval okrem iného aj tú námietku, v zmysle ktorej sa konajúci okresný súd nevysporiadal s tvrdenou neplatnosťou zmluvných dojednaní skúmanej zmluvy v bodoch 5.1.16 a 5.1.19 pre ich neprijateľnosť a rozpor s dobrými mravmi (bod 11. napadnutého rozsudku). Odvolací súd bol názoru, že nielen spomenutá odvolacia námietka, ale aj všetky ostatné (týkajúce sa dokazovania a vyhodnotenia dôkazov) sú nedôvodné, v ktorej súvislosti odvolací súd s odkazom na § 220 ods. 2 CSP uvádza všeobecné požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutia, a to z hľadiska gramatického, lexikálneho a štylistického (bod 12 napádaného rozhodnutia), kedy tieto hľadiská podľa názoru odvolacieho súdu rozhodnutie súdu prvej inštancie spĺňa. V tejto súvislosti dodal, že z rozsudku okresného súdu je zrejmé, že skúmaná zmluva je zmluvou nepomenovanou s prvkami nájomnej zmluvy, pričom všeobecné podmienky finančného leasingu a formulár o zmluvných podmienkach nie sú vo vzájomnom rozpore, ani v rozpore s § 5 ods. 1 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. V ostatnej časti sa odvolací súd venuje posúdeniu povinností žalovanej, ktoré jej plynuli z porušenia zmluvy a podrobne v zhode so súdom prvej inštancie rozoberá položky uplatnené žalobcom, ktoré súvisia s vynaložením nákladov spojených so zadržaním, uskladnením a prevozom predmetu leasingu, zaplatenia finančného výnosu. Odvolací súd uzavrel, že nevzhliadol v postupe žalobcu pri realizácii jeho práv vo vzťahu k žalovanej rozpor s dobrými mravmi, kedy žalovanú ako spotrebiteľku napriek zvýšenej ochrane nemožno úplne

zbaviť zodpovednosti za následky jej konania.

40. V súvislosti s inštitútom dobrých mravov a inštitútu neprijateľnej zmluvnej podmienky dovolací súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR z 24. februára 2011 č. k. IV. ÚS 55/2011-19, v zmysle ktorého zákon tieto inštitúty explicitne nekonfrontuje a preto ich treba vykladať v zmysle „ratio legis“ tak, že „pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku, aj takto sa dajú definovať dobré mravy, ak tomuto kritériu zmluvná podmienka nevyhovuje, prieči sa dobrým mravom. Nie každá zmluvná podmienka, ktorá vyvoláva nepomer v spotrebiteľskej zmluve v neprospech spotrebiteľa, je neprijateľná. Pokiaľ je však zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória u prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Zároveň týmto vzniká základ pre docielenie skutočnej, rovnosti, pretože na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihladne aj bez návrhu...“.

41. Dovolací súd z obsahu spisu zisťuje, že žalovaná počas celého konania okrem iného výslovne namieta, sporná zmluva vrátane jej príloh je neplatná pre rozpor jej ustanovení s dobrými mravmi, ktoré majú vytvárať medzi stranami nerovnomerné postavenie, ktoré sú navyše formulárového charakteru, ktorých obsah žalovaná ako spotrebiteľka nemohla v žiadnom smere ovplyvniť. Dovolací súd súhlasí s tým názorom konajúcich súdov, že hoci je žalovaná v postavení tzv. slabšej strany ako spotrebiteľka, táto skutočnosť ju úplne nezbavuje a ani nemôže zbaviť zodpovednosti za prípadné porušenie jej zmluvných povinností, avšak jedine za tých okolností, ak je skúmaná spotrebiteľská zmluva v súlade s generálnou klauzulou v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorej klauzuly sú „neprijateľné také ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa“.

42. Identifikácia spôsobenia značnej nerovnováhy je podstatným kritériom pre vyhodnotenie zmluvného dojednania ako neprijateľnej podmienky, preto je vhodné posúdiť najskôr to, či zmluvné dojednanie spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach strán. Ak sa prijme záver, že zmluvné dojednanie spôsobuje nerovnováhu, posúdi sa aj to, či je takto spôsobená nerovnováha značná (viď Števček, M. a kol.: Občiansky zákonník I. Veľký komentár. 2. vydanie. Nakladatelství C. H. Beck, 2019).

43. Zároveň dovolací súd uvádza, že v rámci testu neprijateľnosti je potrebné v prvom rade posúdiť to, či zmluvné dojednanie spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach strán. Posúdenie existencie stavu nerovnováhy možno vykonať pomocou testu proporcionality. Vykonaním testu proporcionality sa porovná stav medzi stranami, ktorý vyplýva z obsahu zmluvného dojednania so stavom, ktorý by pre ne znamenal absolútnu rovnosť v ich právach a povinnostiach (Smernica 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách).

44. Preskúmaním odôvodnení rozhodnutí súdu prvej inštancie v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu, ktoré spolu vytvárajú jeden celok dovolací súd konštatuje, že hoci súd prvej inštancie pomerne rozsiahlo a podrobne poukazuje na jednotlivé ustanovenia skúmanej zmluvy vrátane jej príloh (podmienok a pod.), s ktorým skúmaním sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil, v súvislosti s osobitne vznesenou námietkou zo strany žalovanej ohľadom nerovnomernosti práv a povinností zmluvných strán v neprospech slabšej strany, ktoré dojednania sú podľa žalovanej v rozpore s dobrými mravmi, v oboch skúmaných rozhodnutiach absentuje vyššie špecifikovaný a zákonom vyžadovaný test proporcionality medzi stranami zmluvy, ktorý by identifikoval rovnováhu v právach a povinnostiach. Z rozhodnutí sa javí, že sa súdy nevyhodnocovali proporcionality práv a povinností zmluvných strán pri uzatváraní zmluvy, ale sa zamerali na následné správanie sa žalobcu pri uplatnení svojho nároku, čo je zrejmé aj z konštatovania odvolacieho súdu, ktorý uviedol, že „v postupe žalobcu pri realizácii jeho práv vo vzťahu k žalovanej nevzhliadol rozpor s dobrými mravmi (bod 15 napadnutého rozsudku)“.

45. Je potrebné zdôrazniť, že hmotnoprávna námietka výkonu práva v rozpore s dobrými mravmi v súdnej veci v procese uzatvárania spotrebiteľskej zmluvy je podstatnou a zásadnou, ktorú námietku

konajúci súd musí v každom jednotlivom prípade skúmať na základe objektívnych kritérií a takéto svoje zistenie odôvodniť, a to obzvlášť na námietku strany sporu - slabšej strany ako spotrebiteľa. Tým, že sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia náležite nevysporiadal s podstatnou (kľúčovou) odvolacou námietkou žalovanej o neprijateľnosti zmluvných dojednaní pre ich neprijateľnosť a rozpor s dobrými mravmi, kedy takúto námietku považoval za podstatnú aj samotný odvolací súd (bod 11. napádaného rozhodnutia), a ktorej námietky sa žalovaná v odvolaní domáhala (§ 387 ods. 3 CSP), odvolací súd zaťažil konanie v tejto časti vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

46. Po preskúmaní veci vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti dovolací súd dospel k názoru, že v posudzovanej veci odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nie je dostatočné a preskúmateľné, pretože jeho odôvodnenie neposkytuje odpoveď na vyššie špecifikovanú námietku žalovanej o nerovnomernosti práv a povinností zmluvných strán spotrebiteľskej zmluvy, a to pre výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, resp. značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, keďže rozhodnutie neobsahuje „test proporcionality“ rovnováhy takýchto práv a povinností zmluvných strán, ktorý test má rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní.

47. Dovolací súd preto konštatuje, že v dôsledku nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu došlo k porušeniu práv žalovanej na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Zistená procesná vada konania zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. V dôsledku zistenej procesnej vady sa v ostatnom už dovolací súd nezaoberal zvyšnými dovolacími námietkami žalovanej, ktorých vyhodnotenie v danom procesnom štádiu je nadbytočné.

48. Najvyšší súd Slovenskej republiky, preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP).

49. V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

50. Odvolací súd je právnym názorom dovolacieho súdu viazaný (§ 455 CSP).

51. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok